

Спогади прабабусі

Моя прабабуся, Сидорова Софія Костянтинівна, народилася 30 вересня 1923 року у селі Мала Маньківка Маньківського р-ну Київської області в селянській родині. У сім'ї було п'ятеро дітей. Найстарша – Софійка, вона допомагала матері по господарству.

Бабуся розповідала, що вчилася у школі до 6-го класу. Перші роки навчання пройшли в Маломаньківській початковій школі, а потім у самій Маньківці. Відстань між селами була чималою і щодня доводилося проходити близько 12-13 кілометрів. Її шкільне життя припало на 30-ті роки двадцятого століття. Родина жила бідно й бабуся була змушена кинути школу, тому що ні в чому було ходити до навчального закладу. Вона пригадує, як у 1936 році склала всі іспити, крім одного, через відсутність одягу і взуття. Бо нічого було вдягнути, аби прийти на той екзамен. Щасливого дитинства як такого не було. Спочатку голод 1932 – 1933 років, а через 7 років війна і полон у Німеччині.

Перед Другою світовою війною Софія Костянтинівна працювала в колгоспі. Почала там працювати ще з 9 років. Аби відпрацювати трудовень, вона проривала буряк. Так заробляла на їжу, адже була найстарша в родині, допомагала батькам прогодувати молодших дітей. У країні був голод, і люди працювали в колгоспі, все, що колгоспники виготовляли, віддавали державі. Бувало навіть, із печі їжу забирали. Вже з 14 років діти виконували дорослу роботу.

Бабуся розповідала: дізналася про війну по радіо. У ті часи радіопередавач кріпився до стовпа, одне радіо було біля клубу. Це була неділя, 22 червня 1941 року.

Усі сімнадцятирічні хлопці та дівчата, випускники школи, йшли зустрічати світанок, а о четвертій ранку оголосили, що Гітлерівська

Німеччина віроломно напала на СРСР і почалася Велика Вітчизняна війна. Софії Костянтинівні тоді було 17 років.

З самого ранку 22 червня 1941 року почалася мобілізація. Багатьох юнаків забрали на фронт просто після випускного. Бабусиною батька забрали на війну, вона залишилася з мамою, трьома сестрами і братом (молодша сестра Анна досі жива, вона на 16 років молодша за Софію). Усій родині було дуже страшно і важко.

У 1941 році Київщину окупували німецькі війська, почав діяти «Новий порядок». З'явився наказ про вивезення населення на примусові роботи до Німеччини.

До Третього рейху бабусю забрали в березні 1942 року, а її брата, молодшого на рік, у кінці грудня 1942. Перевозили остарбайтерів до Німеччини в товарному потязі, у вагонах для худоби. Ні про які зручності мова не йшла. Було дуже холодно, годували людей погано.

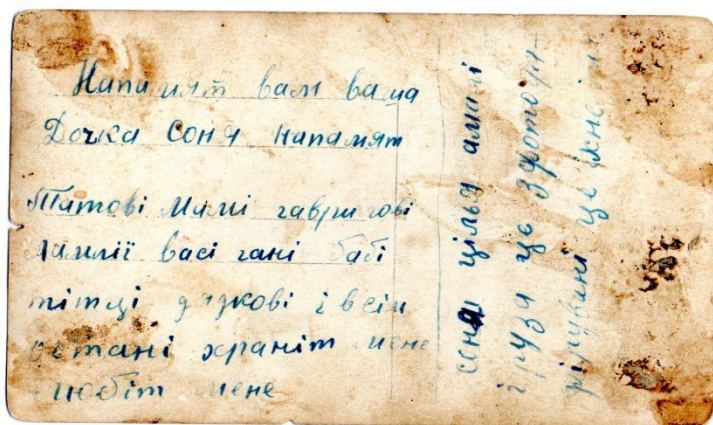
Вона потрапила на сільськогосподарські роботи до фермера: доїла корів, прибирала сіно і вирощувала хліб.

Бабуся говорила, що її господар був нормальний і не знущався із неї. Це середньостатистичний німець, мав дружину і двох дітей, за якими наглядала Софія Костянтинівна (Додаток №1). Господарство було велике, за тодішніми німецькими законами, кожному господарству в допомогу держава надавала працівника з захопленої території, щоб фермер міг постачати в армію продукти. На цій фермі бабуся була тільки одна робітниця, інших не

було. Працювала багато й важко, господар зі своєю сім'єю так само працював. З іншими полоненими вона спілкувалася по вихідних, були молоді люди з різних країн: Польщі, Чехії, СРСР (більшість з України).

Найсумніший спогад моєї бабусі за час війни – це час перебування в полоні, а особливо – перший день. Привезли туди, весь день проплакала. Фермер одразу змусив молоду робітницю працювати у полі. Потрібно було збирати каміння, а вона його не бачила, тому що багато плакала і очі запалилися. Було важко усвідомлювати, що ти одна в чужій країні, далеко від дому, а попереду – лиш невтішне майбутнє.

Перший радісний спогад – коли їх уже

звільняли солдати радянської армії. І ще, коли на Новий рік господиня подарувала сукню вишневого кольору. Швачка пошила її на замовлення німкені-господині. Бабуся одягла сукню всього тричі, а після вже в Києві мама продала його на базарі, аби купити поїсти того голодного 1946 року. Так були продані ще кілька суконь, привезені з Німеччини, і завдяки цьому сім'я не вмерла з голоду.

Про закінчення війни бабуся дізналася по радіо. Поїхала з Німеччини на початку червня 1945 року, а приїхали додому в Україну в кінці серпня 1945 року, тому що колишні оstarбайтери довго були в Австрії (місто Мельк). Чекали місяців зо два, поки сформуєть ешелони (Додаток №3).

Бабуся пам'ятає, як було страшно, коли вони перебували біля крематорію, в якому фашисти спалили 43 тисячі людей військовополонених.

Згадує, як під'їжджала до рідного краю. Залізнична станція була в райцентрі, а до рідної домівки ще було 10 кілометрів пішки. Дівчина не йшла – бігла бігом до рідних і плакала від щастя.

Потім були важкі роки післявоєнної відбудови. Її мама тільки перехворіла вдруге тифом. Батько ще не повернувся з війни. Він був поранений в Угорщині і лежав у госпіталі. Повернувся додому, пролежав ще три місяці в лікарні, лікарі думали, що у нього тиф, але помер від гангрені.

Після війни бабуся переїжджала в різні місця, жила у Львові, де познайомилася з моїм прадідом, Генадієм Никифоровичем Сидоровим (Додаток №2, Додаток №4), він служив там в армії. Там народилася їхня перша дитина. Потім жила в Кривому Розі й інших містах. Дідусь був родом із Курської області, він захотів повернутися на свою Батьківщину.

Так моя бабуся і переїхала в Курську область – село Нижньо-Махов Суджанського району. Там прожила до 2005 року.

До Харкова бабуся переїхала в листопаді 2005р, де і зараз живе зі своєю донькою. Зараз моя прабабуся почувається добре для свого поважного віку – 96 років.

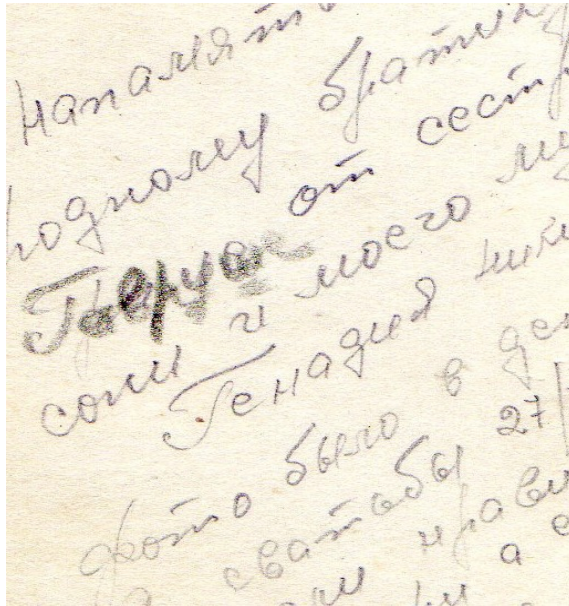
Додаток № 1.

Софія Костянтинівна у 1943 році поряд зі своєю господинею. Одним із обов'язків прабабусі було доглядати за дітьми з німецької родини.

Додаток № 2

Софія та Генадій Ковальови у день весілля.

Зворотній бік фото.

Додаток № 3

Софія Костянтинівна Ковальова (праворуч) у 1945 році
під час перебування у Німеччині.

Зворотній бік фото.

Додаток №4

Мій прадідусь Геннадій Ковальов під час війни
(ліворуч у нижньому ряду.)

